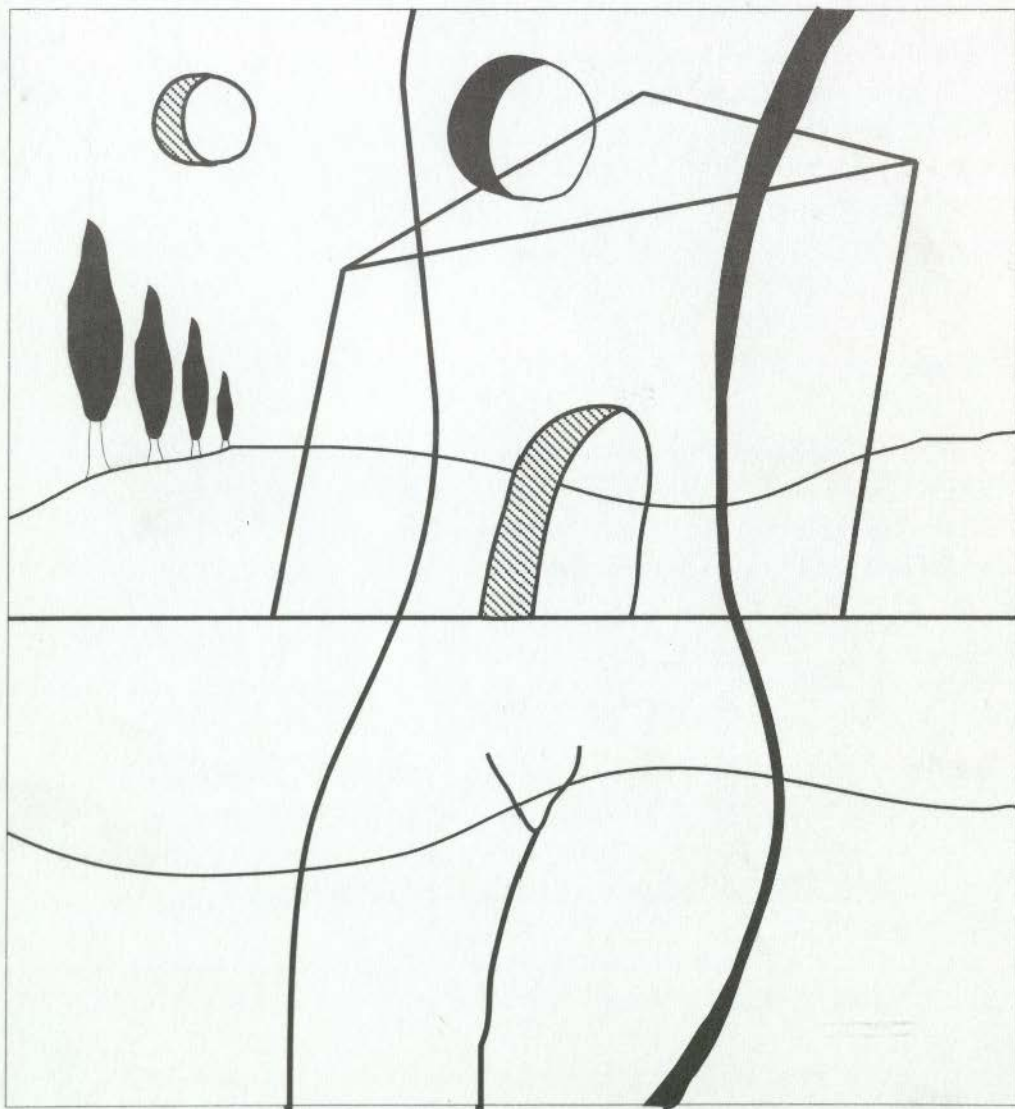

SENHAL

10

CUA D'HIVERN I COLL DE PRIMAVERA

Textos de Gabriel Planella
Gravats de Josep Bertrand

Febrer, 1

L'aire del matí té espurnes de boira. S'han enfosquit els pocs colors que pengen de les arbredes, turons i marges de la Selva, la comarca que cada dia feiner travesso a la mateixa hora. El Montseny duu neu al front. Amb els amics de tren, parlem de tractats sobre el capteniment de les abelles: Maeterlinck, Karl von Frisch, Henry Fabre... -tot plegat ve a tomb d'una narració de Roald Dahl que havia llegit un de nosaltres:

Feb̂rer, 2

No he dormit a casa i un rosari de malsons m'ha fet amarga la nit -portes tancades i negres. Més val no recordar res, com aquell qui acaba de veure una pel·lícula massa truculenta i mandrosa -exemple: la darrera de Pasolini.

Febrer, 3

Em vaga d'estar sol, profundament sol -per a la meva vida literària ho necessito i ara ho practico més que abans. Pel camí hem travessat cortines de boira espessa. A casa, per sopar, he trobat a la taula parada una plata de garoines -el ganxet del mar. Al llit, he encetat Cave.

Febrer, 4

Anit vaig obrir Gaziell amb la intenció de fullejar-lo un moment, abans d'endregar-lo fins que retorni a Itàlia -Florència per Cellini i Roma pels àngels- i ja no el vaig poder tancar. L'estil té molt a veure amb Pla, però, en alguns moments, fins i tot el supera: és més refinat. El comentari sobre l'arquitectura horitzontal -el renaixement- versus la vertical -la de l'època industrial- és una clau cultural per a recordar.

Febrer, 5

Intento de viure sense temps morts i tenir-los, doncs, tots a favor. Són les dotze de la nit. Havent sopat, he acabat de donar els darrers retocs a *Roda*-el títol va per feina, sense fer compliments, i el punt d'ambigüitat gramatical que grava aquesta llinda és d'interès per a la textura dels poemes que vénen al darrere. Fa setmanes que porto el llibre de Cave -*L'ase va veure l'àngel*- a la cartera, però tampoc avui no l'he obert en tot el dia perquè d'altres li passen al davant. Torna a fer fred. Al tren, diaris.

Febrer, 6

Tensió meteorològica: molt de fred, remolins de núvols, vent i lluna acostada i plena. La terra fa olor de neu. Em trobo cansat i al tren he llegit com he pogut. El pròleg de Gimferrer a l'edició de la poesia de Perucho de Bruguera comença amb una definició de la postguerra d'una gran bellesa i veritat: "en soledat, al tall de la postguerra, als afores o bé a les mines d'argent viu..." Per a Gimferrer, Perucho és un mèdium -què en diria Triadú? També he pres nota de la definició de la finalitat primera i darrera del poema a través de "l'extatisme" -"la finalitat d'un poema és l'acompliment d'un instant únic i extàtic..." - i del concepte de càpsula poètica. He dinat amb Josep Bertrand. A la sobretaula, li he ensenyat el poema de *Roda* que li he dedicat i ell ha tret fotografies dels quadres més recents: una dotzena de paisatges que se m'afiguren com pintats des d'un pont i amb colors fets amb pigments de records i de memòria. Hem quedat per veure'ns més sovint.

Febrer, 7

Dia d'aire fi i transparent com el vidre de Finlàndia. A la tarda, lleigeixo Cave. Cap al tard, marxem a Llançà. Pel camí, els camps i boscos passen tebis i flonjos -bodegons de beixos i blaus. A l'entrada de la vila, mimoses i ametllers ens reben fluorescents. Al port, l'aigua arrenca el bull. Fem un volt pels carrers. La mainada corre disfressada i el vent aixeca remolins de paperets i cabdells de serpentines multicolors. Havent sopat, veiem la desfilada de disfresses -a la matinada, el nord continua entaulat.

Març, 1

Les cortines d'arbres, a banda i banda de la via, donen un aspecte membranós al paisatge. El cel treballa i fa fred -camps, marges i deveses tremolen un punt. Només les pinedes mantenen el verd, avui molt obscur. Al tren llegeixo Cave.

Març, 2

Llum d'aquari, tot el dia. La primavera que s'acosta ha fet esclatar blaus i roses als jardins que envolten el nostre. Hem plantat xipresos a fil de paret.

Març, 3

Al migdia, ens traslладem a Llançà. Bufa tramuntana. Havent dinat, a casa, faig sobretaula amb els senys naturals: els teulats rovellats, les acàcies sense fulles formant cortines de nervis, i, com a teló de fons, les serres de tafetà verd amb pinzellades malves. L'"Avui" porta un text de David Castillo sobre els àngels, que retallo i guardo. S'hi refereix com a missatgers de la utopia i habitants de fronteres -és el que seran pensadors i artistes en aquesta dècada. I l'acompanya una ressenya molt completa del tractat d'angeologia de Godwin -mentre el llegia, al port i a trenc de vespre, el mar s'omplia d'ales.

Març, 4

Havent esmorzat, ens enfilem a la serra amb la intenció d'arribar al coll de la Pera. Després dels camps de vinya -els ceps cargolats, rudes i negres, fan pensar en escultures de Calder-, travessem una gran florida de bruc, espígol, arç i ginesta; un passadís de parets iridiscent i perfumades. A mig camí del coll, on fem la primera parada, el mar es veu al fons de tot, darrere el davantal de cases intensament blau. Al cel, els núvols corren flonjos i blànquíssims i ens envolten d'infinít.

Març, 5

Torno de Barcelona a Girona aviat. Al tren llegeixo Cave sense córrer, per no perdre'm cap de les imatges de rara bellesa que dispara; els personatges continuen evolucionant delirants i apocalíptics sota una pluja batent que no para. A fora, hi ha la lluna encesa de fa poc, i els pollancre blanquíssims en aquesta hora, com els arços, hi fan joc. No serà primavera fins d'ací a uns dies, però els camps del camí ja han entrat en el primer cercle de l'espiral del verd.

Abril, 1

Al matí, el sol s'abat generós. Passejo pels carrers i places de darrere casa: paisatge de blocs prou alts i aspres, algun arbre florit als petits parcs d'aire improvisat, bona part dels quals ocupen espais pendents de fer de fonaments de més habitatges verticals. Omplo la tarda amb una pel·lícula de Hopper -un thriller dels del Sud, on tot reverbera- i amb pàgines de Cave, alguns paràgrafs de les quals no tinc més remei que saltar-me: l'aprehensió pot més que la força d'algunes descripcions, originals però dignes d'una antologia de literatura mèdico-forense. Definitivament, aquest exemple de "dirty realism" portat a l'extrem tant en el contingut -escatològic- com en el llenguatge -obscè-, té un ritme narratiu viu, àgil i màgic.

Abril, 2

Lluu un sol decidit. A la Farella, ja hi trobem mitja dotzena de banyistes. Ens instal·lem a prop dels pins de vellut de can Gaspar. M'arribo a les roques que hi ha mirant cap al Port de la Selva. Concentren tots els colors del gris i del groc. Són esgarrapades, com totes les d'aquesta península que va del cap de Creus a Portbou. Alguns clots són plens de sal assecada i el sol els fa brillar com argent viu. Dret, jugo a inventar diàlegs entre el vent, la terra i les onades, que arriben manyagues. Quan sóc a casa, començo la primera estrofa d'un poema:

Vine i anem a prendre un bany
de plata entre els esculls
que avui semblen amables.

Abril, 3

Al tren vermell, sortint de Barcelona, m'encondormo. No em desvetllo fins passat Caldes. El paisatge i el cel formen un gran oasi de verds i blaus. A casa, estaré sol -la Roser i en Camil ja han començat vacances de Setmana Santa i són a Llançà. Escriuré amb més silenci que habitualment uns mots -els justos per anar passant- i m'entretindré al jardí. Sempre fos tot tan confiat i calm.

Abril, 4

Des del tren, fullejo el paisatge: els verds escapçats pels grocs passen tendres i ràpids, brillants i un punt humits, com acabats d'esmaltar. Al cel no hi ha ni un núvol -la tramuntana ha fet dissabte. Quan som al peu del Montseny, però, el tren s'atura en sec i fins on m'estic assegut m'arriben comentaris que algú s'ha llançat de cap a la via. Un calfred recorre tots els vagons i enterboleix aquest dia que tan clar s'havia badat. Em ve a la memòria el poema que vaig escriure una tarda de fa un parell d'anys, quan un "Talgo" com aquest no arribava a l'estació de Girona per idèntic motiu:

En aquesta hora d'avui,
em guardaré de ressenyar teories:
concret l'astre es colga i l'ombra
cau des de l'ampit més alt.

El tren on he escrit aquestes ratlles
era un fil tes i de sang -un crit,
un cop sobre un fons d'aram.

Maig, 1

Hem sortit d'hora cap al Baix Empordà per aprofitar bé el matí i el migdia de què dispo abans d'haver de tornar a treballar a la tarda -infinitius d'Esperit Sant! Quan hem enfilat la recta de la Bisbal, ens hem decidit per Tamariu. Hi hem trobat l'aigua blava, transparent i tocada de verd com una turquesa. He recorregut l'abraçada de roca que envolta la cala. Des d'aquests terrats naturals, la sorra es veia blanca i fina com si fos sal; les onades hi arribaven amoroses. He tingut sort de poder entrar a la cabana de pescadors -infinitius de l'atzar-, que era oberta. A dins, un palafrugellenc vell, desdentegat i colrat, que en té cura, m'hi ha fet prendre seient. Sota un retrat d'Espartero, me n'ha explicat la història: fou feta aixecar al segle passat, amb argila i palets, per una colla de famílies de la vila, una bona part de les quals tenien Lliri per cognom -d'ací el topònim, segons ell, del tros de cala. Les lleixes eren plenes a vessar d'olles de ferro, plats, plates, porrons i cassoles centenaris que utilitzen encara ara quan s'hi arriben per cuinar i menjar un suquet o una arrossada. La meitat de l'estança és ocupada per un altell tocant el sostre de volta, que continua ple de màrfeques per a dormir. La façana que rep passavolants i pescadors és blanca i amb els porticons tintats del color d'aquestes pinedes. Després de menjar uns sandvitxos, a la sorra mateix, hem tornat cap a Girona. Tota l'estona ha bufat garbí.

Maig, 2

Perpinyà, des de Girona: pel camí, veles de ginesta sobre onades de verd; el Canigó fonedís, tant anant com tornant; i la Devenue resplendent.

Maig, 3

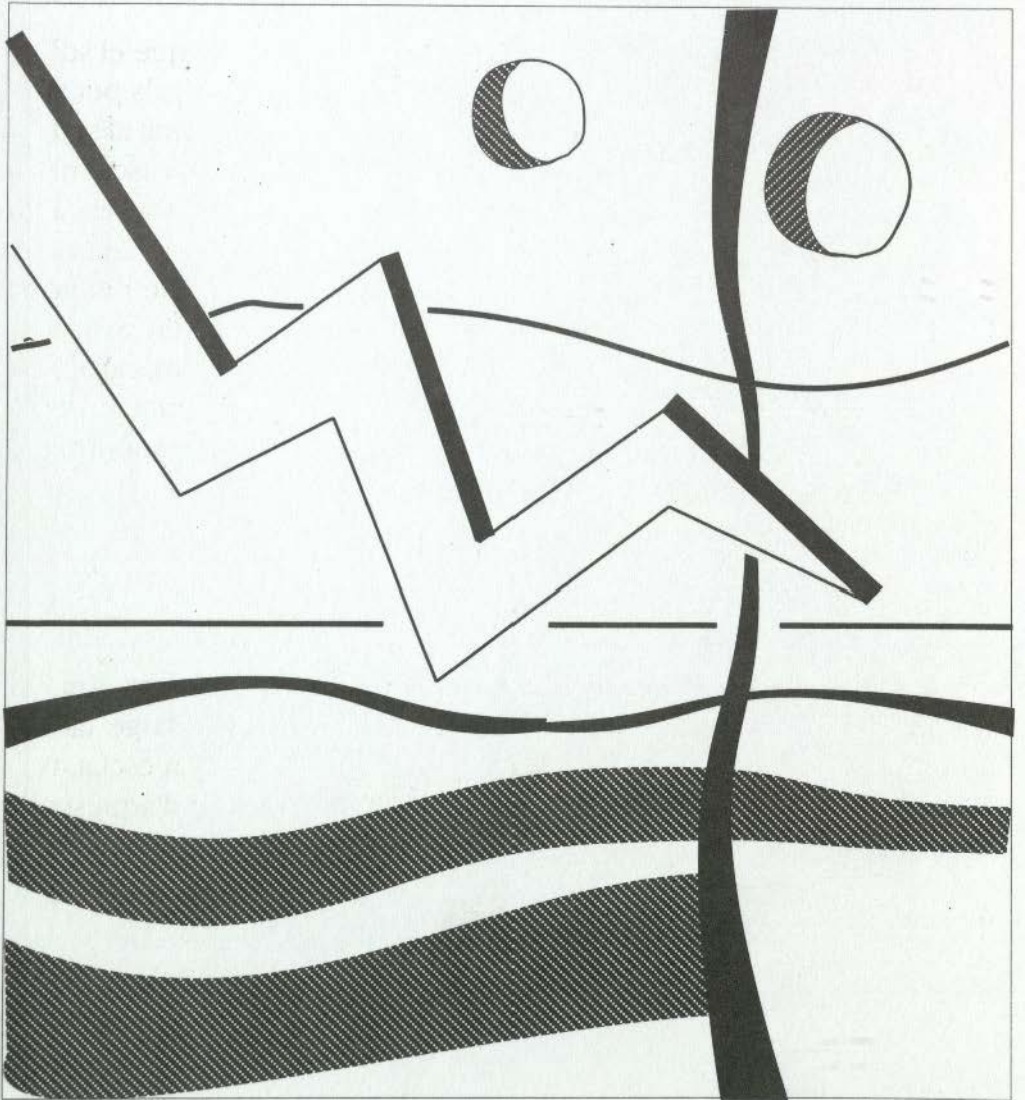
Des de Gifreu i Cap Ras i al matí, la badia és un mirall que el sol encén. Enlluernats, ens és impossible de trobar els senyals per a situar viles i ports. Fins després del migdia, l'aigua no torna al seu color habitual, i ni la mola del Castellar ni la cinta de cases, ni tampoc, més a llevant, la península de la Selva, no tornen a recuperar el seu lloc en la memòria d'aquest espai. He passat el dia llegint Miquel Àngel Riera. Té una prosa espessa i de pedra picada -en el sentit positiu dels termes-. Tots hem portat a dins alguna volta el protagonista d'*Illa Flaubert*, misogin i misantrop: i esgotat d'afecte i escèptic; i amb desig d'un final natural i lliure de la roda del temps -potser per això, Riera el fa viure anònim, sense noms ni cognoms.

Maig, 4

Són les vuit del vespre i la primavera fa setmanes que corre. Ara, ja definitivament, el verd és la memòria d'aquest paisatge tan tendre que el tren vermell travessa. En molts camps han esclatat els paramans -se m'acut que vistos de lluny, quan el pas d'aquests vagons els projecta un lleu vaivé, qualsevol podria pensar que en són reverberacions entre onades calmes. El dia ha estat gris i lleugerament plujós.

Maig, 5

Llançà: les roques malves en l'aigua; pels marges de calamina, la florida i l'olor de pinastres. A mig matí, tornem a Girona perquè el temps no passa. (Per a tu la ginesta florida i el mar de verd sota aquest cel de nord i esvalot.)

Fa temps que escric el relat esquemàtic d'allò que faig cada dia. L'ànim que m'hi mou queda lluny de l'interès particular en la seva publicació. Aquests en són fragments que presento perquè els editors hi han insistit, plens d'amabilitat.

A cura de Patrick Gifreu, Enric Prat i Pep Vila
Girona, estiu del 1992
Edició de 150 exemplars

Exemplar n.º **0143**

Amb la col.laboració de la "Llibreria 22"